

СПОГАДИ ПРО МИРОНА ЗАРИЦЬКОГО

Як студент професора М.О. Зарицького кінця сорокових і початку п'ятдесятих років минулого століття хочу поділитись спогадами і висловити свою шану пам'яті Мирона Онуфрійовича.

Оскільки студент не міг багато знати про професора, декана факультету, то мої спогади міститимуть деякі конкретні доступні студенту факти, які збереглись у пам'яті понад півстоліття, і сьогоднішнє їх бачення мною.

На фізико-математичному факультеті, що знаходився тоді частково на вул. Грушевського 4, було багато молоді, яка ще носила військову форму і була по особливому щасливою вже тим, що повернулась з фронту. Серед неї – у майбутньому відомі вчені-фізики: Остап Парасюк, Ігор Юхновський, Андрій Лубченко, Анатолій Свідзинський, Михайло Бродин та чимало інших, особливо не згаданих тут мною математиків і механіків.

На цьому тлі професор Зарицький був, зрозуміло, уже помітно старшим, поважним у рухах, строгим у зовнішності й одязі, не метушливим, як деякі тодішні працівники деканату, рідко усміхненим, але впевненим у собі і, як би сьогодні сказати, з почуттям власної гідності. Згодом ставало зрозумілим, чому він виглядав таким, ніби ніс важкий тягар. На нашому курсі він читав матаналіз. В аудиторії ніби оживав: не виглядав втомленим, матеріал подавав цікаво, наводив багато прикладів, що наглядно ілюстрували зміст та значення отриманих залежностей, добре відчував моменти втоми аудиторії, зменшення її уваги і робив вдалі «ліричні відступи»: щось оповідав, або приводив до порядку неуважних, називаючи їх за прізвищами, а ще гірше за прізвиськами. Був вимогливий до порядку в аудиторії: чиста дошка, волога ганчірка, достатньо крейди. Це були обов'язки чергового. На консультації запрошував студентів додому. Крім навчальної роботи, він пригощав студентів чаєм або кавою з печивом. Звичайно, студенти мали можливість ознайомитись з побутовими умовами тодішнього професора, що було особливо важливим для вихідців з села та мешканців гуртожитку. Це теж було навчання, особливо для тих, хто хотів вчитись.

На цих консультаціях був присутній онук професора, якого він дуже обережив і любив. Про ці речі багато говорили. Ми сьогодні знаємо причини, чому ніхто з студентів не бачив батьків цього хлопчика. Показово, що такі питання широко не обговорювались,

На іспитах професор був дуже м'яким, у всякому разі не допускав формальних дрібних зачіпок. Крім того, після запису оцінки міг ще поговорити з студентом, щось побажати, порадити, підбадьорити. Для мене ця частина іспиту була дуже корисною. Цим досвідом я користуюсь у своїй практиці. Згодом я дізнався, що ми – земляки з Підволочиського району Тернопільської області.

Професор Зарицький М.О. активно відстоював свою гідність, що не завжди і не всім подобалось і далеко не завжди практикувалось. Прикладом цього може служити наступна історія. Прийшов до професора на лекцію представник однієї громадської організації (Сюткін, ініціалів не пам'ятаю), який явно не знав цієї дисципліни. Професор здивувався і оголосив, що на сьогоднішньому занятті будемо вчитись курити. Попросив когось із студентів купити потрібний матеріал, дав гроші і всі почали чекати на повернення посланця. За певний час «інспектор» покинув аудиторію і почалась нормальна лекція за програмою курсу. Студентів цей поступок професора вразив, більшість розуміла його як протест, а не цікавий водевіль. Чи обговорювався десь цей факт, я не знаю, мені не відомо також, чи були зроблені якісь «оргвисновки» щодо професора та форм перевірок. Говорили, що подібні інциденти мали місце і на Раді університету. Студентів вони цікавили, але широко не коментувались. Був такий дух часу. Але був приклад, який мовчазно вчив, який будив думку. Загалом давно відомо, що порожні бочки роблять більше шуму, ніж повні...

Сьогодні ми знаємо, який тягар носив на своїх плечах і на серці професор Зарицький М.О. і все одно не поведився покірно, а ніби навмисне визиваюче. Очевидно, що тільки його авторитет захистив його від звільнення з університету та інших «впливів» «компетентних органів».

На закінчення хочу відзначити, що як Учитель Мирон Онufrійович Зарицький залишив нам наукову школу, багатьох відомих учнів, добру опінію про себе, про свою життєву позицію як гідного представника української наукової інтелігенції буремних років першої половини 20 століття, дуже скромного, але великого патріота України.

Він став широко відомим як патріарх однієї з родин науковців природничого профілю, яка віддала все на вівтар свободи України.

*М.О. Романюк**

Надійшло 21.05.2014

*д.ф.-м.н., професор кафедри експериментальної фізики ЛНУ імені Івана Франка